

Dünya üzrə ümumi məhsulun 10, ixracatın 8 faizi beynəlxalq turizmin payına düşür. Dünyada əməkqabiliyyətli əhalinin 8 faizi turizm industriyasında və onunla bağlı iqtisadiyyat sahələrində məşğuldur. Bəzi ölkələrinin gəlirlərinin yarısından çoxu bu sahənin payına düşür. Turizm sektoru iqtisadiyyatın daimi xarakter daşıyan ekoloji baxımdan zərərsiz və tükənməyən sahəsi kimi böyük perspektivlərə malikdir. Bəs əlverişli təbii-coğrafi vəziyyəti, böyük turizm potensialı olan Azərbaycanda bu sektor hansı perspektivlər vəd edir? Bu sahədə hansı irəliləyişlər, hansı problemlər var? Bunu aydınlaşdırmağa çalışacağıq.

Xaricə istirahətə gedən turistlərin sayı artır

"2010-2014-ci illərdə turizmin inkişafına dair Dövlət Proqramı"nda turizm sektoru qeyri-neft sektorunun prioritet sahəsi kimi təsbit edildi. Rəsmi elan olunan hədəf Azərbaycanda turizmin ÜDM-də payını 2008-ci ildəki 0,8%-dən 2025-ci ilədək 3%-ə çatdırmaq idi. Artıq 2020-ci ilədək bu hədəfə nail olunmuşdu. Lakin pandemiyanın başlaması bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da bu sektoru tənəzzülə uğratdı.

nın böyük əksəriyyəti ildə yalnız 4-5 ay fəaliyyət göstərir və onlarda yay mövsümündə qiymətlər xarici ölkələrdəki daha üstün istirahət mərkəzlərinin qiymətlərindən

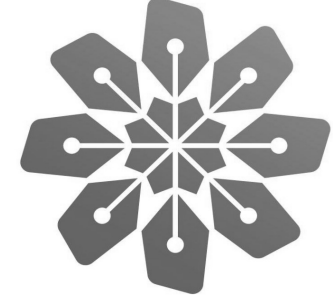
lərin istirahət üçün qonşu ölkələrə marağı daha çoxdur. Bəs bunun səbəbləri nədir?

Turistlər yerli turizm mərkəzləri haqda nə düşünür?

Mövzu ilə bağlı sosial şəbəkədə kiçik bir sorğu keçirdik. "Azərbaycanda turizmin inkişafına əngəl olan hansı problemləri qeyd edərdiniz?" sualına respondentlər maraqlı cavablar veriblər...

Anar Həsənov: Ən böyük problem xidmət səviyyəsidir. Bizdə nəinki daha tələbkar xarici turisti, heç o qədər də tələbkar olmayan yerli turistləri belə qane edəcək normal xidmət səviyyəsi yoxdur. Əgər bir araşdırma aparsalar görürük ki, ölkəyə gələn xarici turistlərin heç biri 2-ci dəfə bura gəlmir.

Leyla Əliyeva: Məncə ən çox zərər vuran qiymətlərin bütün dünyadan baha olmasıdır. Bir neçə il əvvəl Gürcüstanda, Batumidə istirahət etdim, günü 25 manata 3 ulduzlu oteldə, normal istirahət mərkəzində dincəldik. Hər gün 2-3 sa-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşvihi edilməsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Turizmin inkişafı: potensial və problemlər?

Quru sərhədlərinin bağlı qalması turizmin inkişafına zərbə vurur, qiymətlərin bahalığı isə yerli turistlərin azalmasına səbəb olur

Pandemiyadan sonrakı dövrdə turizm sektorunun bərpaası üçün imkanlar bərpa olunur. Əksər ölkələr quru sərhədlərini açıb və milyonlarla turist qəbul etməyə başlayıblar. Lakin turizm mövsümünün qızğın çağında Azərbaycanın quru sərhədlərinin hələ də bağlı qalması ölkəyə turist axınına dayandırır.

Hazırda ölkədə 150-yə yaxın turizm şirkəti, 500-ə yaxın mehmanxana fəaliyyət göstərir. Pandemiyadan qabaq ölkəyə ildə 2 milyon turist gəlirdi, indi bu rəqəmin bərpa olunması və hətta bundan daha yüksək göstəriciyə çatdırılması üçün bütün imkanlar var.

Lakin bu sahədə bəzi problemlər var ki, onlar turizmin inkişafına mənfi təsir edir. Bu da əsasən qiymətlərin yüksəkliyi və xidmətlərin zəifliyi ilə bağlıdır. Məlum olduğu kimi, ölkəmizdə istirahət ocaqları

yüksək olur. Bu obyektlərdə servis sahələri lazımi tələblərə cavab vermir.

Aydındır ki, turizm mərkəzinə üz tutan xarici turistlər istirahəti yalnız dadlı yemək, yatmaq və təbiəti seyr etməkdə görmür. Turistlərin böyük əksəriyyətinin arzusu istirahət zamanı tarixi və mədəni abidələr ilə tanış olmaq, maraqlı marşrutlarla (at üstündə, velosipedlə, qayıqla, piyada və s.) səyahət etməkdən ibarətdir. Bu xidmətlər isə demək olar ki, yoxdur. Məhz bu səbəbdən, öz vətəndaşlarımız da ölkədəki istirahət mərkəzlərinə üz tutmurlar.

Azərbaycanlıların ən çox istirahət etdiyi ölkələr sırasında qonşu ölkələr- Türkiyə, Rusiya, Gürcüstan, İran əsas yer tutur. Hər il minlərlə turistimiz bu ölkələrə üz tutur. Göründüyü kimi, yerli turist-

lərini istirahət üçün qonşu ölkələrə marağı daha çoxdur. Bəs bunun səbəbləri nədir?

Mövzu ilə bağlı sosial şəbəkədə kiçik bir sorğu keçirdik. "Azərbaycanda turizmin inkişafına əngəl olan hansı problemləri qeyd edərdiniz?" sualına respondentlər maraqlı cavablar veriblər...

Anar Həsənov: Ən böyük problem xidmət səviyyəsidir. Bizdə nəinki daha tələbkar xarici turisti, heç o qədər də tələbkar olmayan yerli turistləri belə qane edəcək normal xidmət səviyyəsi yoxdur. Əgər bir araşdırma aparsalar görürük ki, ölkəyə gələn xarici turistlərin heç biri 2-ci dəfə bura gəlmir.

atlıq ekskursiyalar təşkil olunurdu. Turist bu qiymətə belə imkanı buraxıb bizim bahalı turizm mərkəzlərinə niyə gəlsin ki?

Kəmalə Məmmədova: Bizdə turizm oteldə yatmaq yerini və yeməkləri çox baha qiymətə satmaq kimi başa düşülür. Ən yaxşı halda iri bir hovuz düzəldirlər. Belə mərkəzlərdə tünlük olur və istirahət etmək mümkün deyil. Səs-küydən qulaq tutulur. Bizim turizm mərkəzlərinin çoxunda gəzələsi, görülməsi yerlər yoxdur. Ağac, hovuz, gül-çiçək, heyvan heykəlləri elə hər yerdə var.

Hikmət Həsənov: Turizm sahəsi üzrə mütəxəssis kimi deyə bilərəm ki, bizdə hələ ki müvafiq infrastruktur və xidmət bərpa vəziyyətdədir. Turizm deyəndə turizm obyektləri sahiblərinin ağılına ancaq kabab satmaq və otağı baha qiymətə müştəriyə sırımaq gəlir. Əslində, turizm tam fərqli bir şeydir. Floristləri, faunaçıları, arxeoloqları, etnoqrafları ölkəyə cəlb etmək lazımdır. Eyni zamanda, coğrafi, tarixi, etnoqrafik, nəbatat və müalicəvi turizmi də inkişaf etdirib, ölkəyə kullu miqdarda pul qazandırmaq olar.

Turizmin inkişafı təkəcə dövlətin işi deyil...

Ekspertin fikrincə, geniş imkanlar olmasına baxmayaraq, Azərbaycana nəinki əcnəbi turistlərin marağı artmır, hətta yerli vətəndaşlar da ölkəmizdə mövcud olan müalicəvi turizm xidmətlərindən yararlanmırlar. Yerli turistlərin böyük əksəriyyəti müalicəvi istirahət üçün Rusiyaya, istirahət və əyləncə üçün isə Türkiyəyə və Gürcüstanı üz tutur.

Qonşu ölkələr turizmin inkişafına böyük diqqət ayırırlar. Bu səbəbdən də böyük gəlirlər əldə edirlər. Biz belə bir güclü rəqabət şəraitində turizmi inkişaf etdirməliyik. Bunun üçün də bu sektora daha böyük diqqət ayrılmalı, problemlər həll olunmalıdır.

Turizmin Azərbaycanda bütün növlərinin inkişafı üçün potensial

da

var, iş də görülür. Bizdə ekoturizmin, kənd turizminin, nəqliyyat turizminin, arxoturizmin, ekstrim (idman) turizmi, qış turizminin inkişafı üçün ciddi işlər görülür. Bizim milli yeməklərimiz var ki, onlar həm ucuz başa gəlir, həm də dadlı və xeyirli yeməklər kimi turistlərə cəlb edə bilər. Onları markalaşdırmaq, təbliğ etmək, dünyaya tanımaq lazımdır. Bunun üçün də qida mütəxəssisləri hazırlamağa ehtiyac var. Turizm sektorunun inkişafı həm də məşğulluq probleminə müsbət təsir edə bilər. Yüz minlərlə insan işlə təmin oluna bilər.

Nəqliyyat turizmi üçün də yaxşı imkanlarımız var. Dənizdə, çaylarda, xüsusilə Kür çayında gəmi turizmi, demiryolunda turist marşrutları, avtomobil, velosiped turları təşkil edilməsinə çalışmalıyıq. Regionlarda maraqlı muzeylər, təbii abidələr, tarixi abidələrimiz var. Onlara turist marşrutları təşkil etmək işini gücləndirmək lazımdır.

Turizmin inkişafı ilə bütövlükdə xidmət sektoru inkişaf edəcək. Bu sahə inkişaf etmiş ölkələrin ümumi daxili məhsulun yarısına qədər qalır. Düzdür biz turizmdən çox da böyük gəlir götürə bilmərik, amma bunu heç olmasa 10 faizə qaldırmaq olar.

Hesablamalara görə, turizm sektoru 60-dan çox iqtisadiyyat sahəsinin inkişafına müsbət təsir edir. Ölkəyə gələn turistlərdən həm aqrar sektor, həm yüngül sənaye, həm xidmət sektoru, həm maliyyə-bank-sığorta sistemi, həm nəqliyyat, həm rabitə, həm səhiyyə sektoru qazanır. Ona görə də, turizm ümummilli iş olmalıdır.

Beynəlxalq miqyasda Azərbaycanın turizm potensialı reklam və təbliğ olunur, böyük layihələr və konfranslar keçirilir. Dövlət əlindən gələni edir. Amma bunu təkəcə dövlət etməli deyil, turizm şirkətləri də burda maraqlı olmalıdır. Görülən işlər qanədici olmalıdır. Potensial çoxdur, perspektivlər yüksəkdir, qalır bu işləri ardıcıl yerinə yetirmək.

Elçin Bayramlı